

„Iadul nu este o sentință, este un antrenament”

Dacă ar fi să ne ghidăm după un fel de regulă nescrisă a cărților de poezie, care spune că piesa expusă prima este de obicei aleasă dintre cele „de rezistență” (bineînțeles, din perspectivă auctorială) ale compilației, atunci ne-am putea hazarda după *Holidaysession1.*, textul cu care își deschide Ion Buzu *3ml de Konfidor**, să presupunem deja – o presupunere care se va dovedi mai târziu îndreptățită – că elementul scatologic își păstrează în viziunea acestui autor toată forța de impact pe care o avea odinioară (adică pe la începutul anilor 2000). În timp însă ce o asemenea prezumție legată de pariul tematic, traductibil prin explicitarea cu lux de amănunte, s-ar putea spune, a proceselor fiziologice, se confirmă, privind din perspectiva atribuirii valorii, primul text ne-ar induce complet în eroare, fiind vorba de un volum de debut mult mai bun decât o sugerează acest *intro*.

Dincolo însă de excesul, care rămâne exces, de „căcat” (completat de „vomă” și „urină”, eufemismele chiar nu își au sensul în acest caz), trebuie spus din capul locului că scatologicul este departe de a reprezenta aici un simplu teribilism al vârstei, o simplă plagă la suprafața discursului, comportând în schimb implicații adânci și la nivel de poetică. Cu atât mai mult cu cât este vorba de poeme narrative, în cheie minimalist-biografică, care rejectează metafora și orice alte înfloriri, în timp ce nu uzează nici de prea multe artificii tehnice. Cea mai la îndemână etichetă, chiar dacă simplifică la maxim, ar fi aceea de poezie *mizerabilistă*, inventată de Alex Matei în contextul „douămiiștilor”. De altfel, influența poeziei *mizerabiliste* este asumată explicit, Dan Sociu cel puțin (l-aș mai invoca și pe T.S. Khașiș, cel din *Arta scalpării*) fiind apelat de autor în cuprinsul volumului în cel puțin două rânduri. Prin urmare, avem de a face cu un personaj bukowskian, dezabuzat, trăind undeva la marginea discursurilor puterii, în stratul cel mai de jos al societății, care vizitează din când în când biblioteca, în timp ce își ocupă cea mai mare a timpului prestând munci fizice dintre cele mai grele și nu crede, evident, în visele frumos mirositoare ale capitalismului. Asta în esență, pentru că urmează, firește, diferențele, de la cele de „epocă”, ce măsoară distanța între generații (cu precizarea că sentimentul însuși de apartenență la o generație pare să fi dispărut din poezia lui Ion

Buzu), la cele care țin de mediul sociocultural și până la cele de temperament.

În termeni de „epocă” este clar că diferența cea mai marcantă are legătură cu faptul că Sociu și Khașiș vin dintr-o eră pre-tehnologică, pe când Ion Buzu vine din era internetului și a jocurilor video (lucru pe care îl și stabilește imediat, în următoarea piesă din volum, *Hollywood session2.*), în timp ce prin prisma raportării la mediul sociocultural, diferența esențială este o rezultată a faptului că toți acești poeți invocați mai sus sunt urbani, până în suflet, cum s-ar spune, pe când Ion Buzu experimentează din plin mediul rural – o experiență care implică în primul rând multă muncă fizică. Iar munca fizică legată de pământ (spre deosebire de cea experimentată de ex. de Bukowski în mediul urban american) implică întotdeauna și reminiscențele unui vechi vis de înrădăcinare, regresiv, chiar dacă aceste reminiscențe sunt agresiv respinse: „După BAC am pornit-o la scos cartofi,/ îi spălăm cu furtunul, îi sortam după mărimi,/ îi turnam în saci și odată cu cartofii/ îmi turnam și nebunia,/ pe care o cântăream, o legam cu ață/ și o duceam la piață;/ sute și sute de kilograme treceau prin mâinile mele,/ mă simțeam blocat într-un dulap ticsit cu cartofi,/ saci plini aruncați peste mine,/ niște animale moarte,/ niște lopeți cu pământ –/ cartofii se țineau strâns cu dinții de mine,/la fel cum câinele meu își ține falcile încleștate în bucata de carne,/ salivând, mârâind, zbatându-se să nu dea drumul./ Toți cartofii ăia în saci formau grămezi uriașe în curte,/ înălțându-se ca un Moloh,/ acest sfinx de amidon și dextrină și alcool/ acum așteaptă să-mi zdrobească țeasta”.

Ce distanță enormă se interpune între acest câmp cu cartofi pe care-l explorează Ion Buzu și câmpul lui Dmitri Miticov din Dubăsari: „Câmpul nostru din Dubăsari s-a umplut de țestoase ninja” (din volumul *Numele meu e Dmitri*), fără nicio legătură, trebuie precizat, pentru amatorii de exotisme „basa” cu faptul că Miticov nu este basarabean. O distanță la fel de mare ca aceea care se interpune între poezia lui Anatol Grosu (un alt încă proaspăt debutant din Republica Moldova, care a primit anul trecut Premiul Eminescu), marcată de nostalgia unui rural mitic și aproape mistic și de o mentalitate arhaică, mai irațională,

aproape metafizică. Și aici ar fi momentul să spun că nu mi se pare, fie că vorbim de topică, expresie, atmosferă sau decoruri, că ar exista ceva destul de prominent în poezia lui Ion Buzu, care să facă trimitere la originea lui basarabeană. Dacă poezia lui seamănă puțin cu cea a lui Ruslan Carța (un alt poet basarabean bun, al cărui debut era așteptat încă de acum câțiva ani) care miza pe aceeași explicitare în amănunțime a proceselor fiziologice, și cu tot cu fixarea cartofilor, ca simbol suprem al sărăciei, în centrul tematicii poetice, în ciuda faptului că formula folosită de Carța era cea neoexpresionistă, asemănarea vine mai mult din apropierea de pământ și cunoașterea muncii fizice dure decât din apartenența la zona geografică numită Basarabia.

Oricum, cert este că noutatea pe care o aduce poezia lui Ion Buzu se produce în această zonă a intersecției materiei imunde, murdare, dezgustătoare, pe fundalul muncii fizice degradante, nu în sine, ci fiindcă e istovitoare, cu lumea cealaltă, mai nouă, care prinde viață pe ecran și dincolo de pereții de sticlă, în spațiul aseptice, al corporațiilor. Și spun *noutate* în virtutea faptului că lumea fizică o acaparează și o înghite aici pe cealaltă, virtuală, și nu în urma unui efort de voință al protagonistului. Iată din *Holidaysession 2*: „Mă jucam în *Legend* numai duminica, de Crăciun, Paști, sau orice zi în care puteam sta șase ore fără întrerupere/ apăsând butoanele joystick-ului./ Uitam să mănânc ori să merg la veceu,/ erau niște detalii neimportante,/ mă apropiam de ceva și trebuia să apăs pe butoane/ până când bossul de la ultimul nivel/ zdohnea,/ atunci puneam joystick-ul jos, îmi priveam mâinile tremurând/ simțeam că trecusem la un alt nivel,/ nimic nu se compara cu senzația asta,/ nici notele bune,/ nici chiar 10 lei găsiți pe drum,/ degetul învinețit era dovada”. Este clar că accentul rămâne la Ion Buzu până la final tot pe fizic, pentru că ceea ce rămâne în urmă, după ce jocul și jubilația de moment se termină, este numai „degetul vânăt”.

Este vorba, până la urmă, de transpunerea în poezie a unui decalaj extrem de bizar în societățile aflate în curs de dezvoltare, între sărăcie, pe de o parte, și corporatism, univers tehnologic și aseptice, pe de altă parte, la fel cum poezii debutate în jurul anului 2000 denunțau un decalaj la fel de bizar între societatea postcomunistă în care trăiau și capitalismul deocamdată inexistent în România, dar văzut deja de pe poziții cvasicritice: „Îmi înfund mâinile în pământ și/ scormonesc după cartofi,/ picăturile de transpirație îmi cad de pe frunte,/ îmi amintesc o frază zen:/ iadul nu este o sentință, este un antrenament./ pe brațe îmi apar alunițe de la razele ultraviolete./ Lotul de pământ pe care îl muncesc e

înconjurat cu sârmă ghimpată./ Pentru orice închisoare, căsnicie, regim politic/ sau muncă malignă/ sunt pregătit./ Sîrma ghimpată m-a ținut sub eticheta/ „cea mai bună lume posibilă”,/ și am învățat, cumva, o chestie,/ că antrenamentul trebuie să fie întotdeauna mai grav/ decât lupta reală” (Ostatic). Sau: „Duminica asta, iau cărțile una câte una,/ le deschid și după puțin timp/ le arunc cu furie/ la fel cum aș arunca o armă blocată/ în timp ce asupra mea se trage, inamicul are arme mai puternice decât mine./ Părul meu are 1 an și e timpul să scap de el./ Mă sună Ion și îmi spune că e timpul/ să facă un spacemonkey din mine,/ sau un space dog,/ să mă tundă ca pe Laika/ și apoi să mă trimită în spațiu.//(...) Apoi, noaptea am ieșit în stradă căutând locuri întunecoase/ în care m-aș alege cu bebele,/ urmăream tipi dubioși/ care să mă tragă într-o parte și să mă bată,/ aveam nevoie de degradare,/ voiam să scap de vechiul meu sine pârlit.// Începea să plouă,/ la știri au spus că e norul venit din Fukushima infectat cu radiație nucleară,/ picăturile îmi cădeau pe creștetul proaspăt tuns,/ am început să râd,/ inamicul chiar are arme mai puternice decât mine,/ nu am nicio șansă.” Și, iată, și mai clar, decalajul: „Mitușa mi-a spus că/ s-a încuiat în cameră/ și va rămâne așa, cu ochii pioneze în ecran,/ uitându-se la emisiunea *Pustigovoreat* toată viața,/ nici vorbă să mai lucreze la moară/ sau să strângă rufe de pe sârmă când plouă,/ nici măcar nu va ieși să dea datele de la contorul pentru lumină./ Dar eu nu aveam nicio emisiune și mâine trebuia să fiu afară din nou,/ trezită la 8, lucru și apoi bibliotecă,/ nici măcar o bere pe gratis,/ aveam nevoie de una, să scap de prostateală”.

Și aș mai putea cita și din alte poeme memorabile, cum ar fi *Jaluzele*, singurul reușit în opinia mea din zona protestului anticorporatist, sau chiar și mai jucăușul *Zei, găoaza*, pe lângă altele slabe sau irelevante, încheiate în glumițe ușurele, cum ar fi *Nici un cadavru scos din portbagaj*, *Un antreprenor bun*, care începe bine, dar din păcate nu se termină tot așa, *Născut în mașinăria asta* iarăși putea lipsi, la fel *3 a.m. pe un frig cumplit*, *Să te cauți pe google* și altele.

În ciuda unor inegalități, până la urmă inevitabile și într-un fel poate și necesare, și în ciuda unui discurs poetic la o analiză mai atentă încă nu foarte sofisticat, volumul cu care debutează Ion Buzu îl recomandă ca pe un poet deja suficient de bun.

* Ion Buzu, *3ml de Konfidor*, București, Casa de pariuri literare, 2013.